

Vergaderjaar 1993-1994

23 657

A

I. VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL I

Artikel 1, onderdeel a, in onderdeel A luidde:

a. beschermd cultureel erfgoed: een beschermd voorwerp, een roerende zaak als bedoeld in artikel 14a, eerste, tweede of derde lid, of een cultuurobject als bedoeld in artikel 14b;

Artikel 14a, eerste en tweede lid, in onderdeel B luidde:

1. Het is verboden een roerende zaak die deel uit maakt van een openbare collectie die vermeld staat in de inventarislijst van een museum, een archief of een vaste collectie van een bibliotheek, en waarvan de Staat of een ander openbaar lichaam eigenaar is, uit Nederland uit te voeren zonder dat de eigenaar daartoe schriftelijk toestemming heeft gegeven of Onze Minister daartoe vergunning heeft verleend.

2. Het verbod, bedoeld in het eerste lid, geldt eveneens ten aanzien van een roerende zaak die deel uit maakt van:

a. de inventaris van een kerkelijke instelling;

b. een openbare collectie die vermeld staat in de inventarislijst van een museum, een archief of een vaste collectie van een bibliotheek, en waarvan de eigendom berust bij een privaatrechtelijke rechtspersoon die

Wijziging van enige wetten in verband met de verplichting tot teruggave van cultuurobjecten die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lid-staat zijn gebracht en in verband met de uitvoer van cultuurobjecten

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING ZOALS VOORGELEGD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

in overwegende mate door de Staat of een ander overheidslichaam wordt gefinancierd en die door Onze Minister voor de toepassing van dit verbod is aangewezen;

c. de inventaris die door de Rijksdienst beeldende kunst wordt bijgehouden van objecten van culturele waarde waarvan de Staat eigenaar is.

Artikel 15, tweede lid, in onderdeel C luidde:

2. Met het toezicht op de naleving van het bij artikel 14a en 14b bepaalde zijn tevens belast de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, voor zover het toezicht kan worden uitgeoefend in samenhang met de werkzaamheden waartoe zij krachtens wettelijke bepalingen, bedoeld in artikel 22, tweede lid, onderdeel a, van de Douanewet bevoegd zijn.

Artikel 19 in onderdeel F luidde:

Op de in artikel 15, tweede lid, bedoelde ambtenaren zijn de artikelen 11 tot en met 15, 17 en 18 van de Douanewet van overeenkomstige toepassing.

ARTIKEL II

Artikel 86a, tweede lid, tweede volzin, in onderdeel A luidde:

Degene die toen op de lijst waarop het beschermde voorwerp was geplaatst of op de inventarislijst of

inventarissen, bedoeld in artikel 14a lid 2 van die wet, als eigenaar werd vermeld, wordt vermoed toen eigenaar van de zaak geweest te zijn. Onderdeel Aa ontbrak.

Artikel 99, tweede lid, in onderdeel C luidde:

2. Lid 1 geldt niet voor roerende zaken die krachtens de Wet tot behoud van cultuurbezit als beschermd voorwerp zijn aangewezen of deel uitmaken van een openbare collectie of van een inventaris, als bedoeld in artikel 14a, tweede lid, van die wet, mits het bezit na die aanwijzing of gedurende dit deel uitmaken is begonnen.

Artikel 310a, tweede lid, in onderdeel E luidde:

2. De laatste termijn bedraagt vijftien jaren in het geval van zaken die deel uitmaken van openbare collecties in de zin van artikel 1, onder 1, van de richtlijn, bedoeld in artikel 86a, en van kerkelijke goederen in de lidstaten, waar deze zijn onderworpen aan speciale beschermende maatregelen krachtens nationaal recht.

Artikel 310b, eerste lid, in onderdeel E luidde:

1. Een rechtsvordering tot opeising van een roerende zaak die krachtens de Wet tot behoud van cultuurbezit als beschermd voorwerp is aangewezen of deel uitmaakt van een openbare collectie of van een

inventaris, als bedoeld in artikel 14a lid 2 van die wet, en die na die aanwijzing of gedurende dit deel uitmaken uit het bezit van de eigenaar is geraakt, verjaart door verloop van vijf jaren na de aanvang van de dag waarop de plaats van de zaak zich bevindt en de identiteit van de bezitter of de houder zijn bekend geworden, en in elk geval door verloop van dertig jaren na de aanvang van de dag waarop een niet rechthebbende bezitter van de zaak is geworden.

II. MEMORIE VAN TOELICHTING

Paragraaf 3

De achtste, negende en tiende alinea ontbraken.

De twaalfde alinea luidde:

Voorgescreven wordt dat voor de uitvoer van roerende zaken die deel uitmaken van een openbare of kerkelijke collectie de schriftelijke toestemming van de eigenaar is vereist. Daarmee wordt een zekere vorm van bescherming aan cultuurgoederen geboden die uit openbare of kerkelijke collecties gestolen zijn, beschermd tegen uitvoer. Voorzover het gaat om uitvoer naar niet-EG-landen dient de bescherming door middel van de controle aan de grenzen te worden geëffectueerd. De Uitvoer naar lid-staten kan – zoals in paragraaf 1 is uiteengezet – niet meer aan de grenzen worden gecontroleerd maar juist door het voorgestelde beschermingsregiem zal de eenvoudige teruggaveprocedure die de richtlijn voorschrijft niet alleen van toepassing zijn op de krachtens de Wet tot behoud van cultuurbezit «beschermdde voorwerpen» maar ook op de voorwerpen die deel uitmaken van openbare en kerkelijke collecties.

Paragraaf 4

De laatste (nu vervallen) alinea luidde:

Ten einde een en ander te regelen wordt voorgesteld een nieuw hoofdstuk IIIb aan de Wet tot behoud van cultuurbezit toe te voegen waarin het vergunningensysteem voor de uitvoer van cultuurgoederen zoals de verordening die eist vrijwel letterlijk wordt overgenomen (artikel I, onderdeel B). Aldus ontstaat een goed kenbare regeling die op een goed kenbare wijze van sancties op grond van de Wet op de economische

delicten (zie artikel IV) kan worden voorzien, en voor welke regeling ook op een duidelijke wijze toezichthouders kunnen worden aangewezen (artikel I, onderdeel C, waarin artikel 15 van de Wet tot behoud van cultuurbezit wordt aangevuld). Voor de bijzondere bevoegdheden die de toezichthouders nodig hebben om hun toezichthoudende werkzaamheden naar behoren te kunnen uitvoeren zij verwezen naar het voorgestelde nieuwe artikel 19 van de Wet tot behoud van cultuurbezit (zie onderdeel F). Zowel in onderdeel C (artikel 15, tweede lid) als in onderdeel F (artikel 19) wordt verwezen naar de «Douanewet». Het gaat daarbij om het voorstel van wet tot herziening van de douanewetgeving (Douanewet) zoals dat thans ter advisering aan de Raad van State is voorgelegd. Er wordt naar gestreeft om die Douanewet op 1 januari 1994 in werking te laten treden. Het onderhavige wetsvoorstel dient, gelet op de in de richtlijn genoemde implementatietermijn van 12 maanden te rekenen vanaf 15 maart 1993, begin 1994 in werking te treden, zodat verwijzing naar de nog niet bestaande Douanewet op dit moment niet bezwaarlijk lijkt. Indien de verwachtingen met betrekking tot die Douanewet niet juist blijken te zijn, zal door middel van een nota van wijziging het voorstel uiteraard worden aangepast aan de dan actuele stand van zaken.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel I

De eerste alinea in onderdeel B luidde:

Bij het formuleren van de onderhavige bepaling is aangesloten bij de terminologie van artikel 1 van de richtlijn. Omdat er evenwel twijfel kan rijzen over de vraag of de zogenoemde objecten van culturele waarde die eigendom zijn van de Staat en beheerd worden door de rijksdienst beeldende kunst, geacht kunnen worden te vallen onder de omschrijving «openbare collectie, die vermeld staat in de inventarislijst van een museum, een archief of» worden die roerende zaken uitdrukkelijk genoemd en wel in onderdeel c van het tweede lid. Met het begrip *inventaris in genoemd onderdeel c* wordt aangesloten bij het koninklijk besluit van 10 december 1984 (Stb.

1995, 34). Artikel 5 van dat besluit bepaalt dat de Rijksdienst beeldende kunst een inventaris bijhoudt van alle objecten van culturele waarde. *Objecten van culturele waarde zijn de roerende zaken van het Rijk die op grond van genoemd koninklijk besluit zijn aangewezen als behorend tot het Nederlands culturele bestand.*

De tweede, vierde, achtste, negende en tiende alinea in onderdeel B ontbraken.

De tweede (nu vervallen) alinea in onderdeel C luidde:

De aan de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen toegekende toezichthoudende bevoegdheid is gekoppeld aan de normale douanetaak door middel van het zinsdeel «voor zover het toezicht kan worden uitgeoefend in samenhang met de werkzaamheden waartoe zij krachtens wettelijke bepalingen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel a, van de Douanewet bevoegd zijn». Dat betekent bijvoorbeeld dat de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen zich niet met het toezicht op de Wet tot behoud van cultuurbezit kunnen bezig houden op andere plaatsen dan die waar zij het normale toezicht krachtens de Douanewet uitoefenen.

De toelichting op artikel 19 in onderdeel F luidde:

De in de Douanewet (§ 3) op te nemen bijzondere bevoegdheden die nodig zijn bij het houden van toezicht op de naleving van wettelijke bepalingen, worden van overeenkomstige toepassing verklaard indien toezicht wordt gehouden op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wet tot behoud van cultuurbezit.

Artikel II

De zevende, achtste, negende, tiende en elfde alinea in onderdeel A ontbraken.

Onderdeel Aa ontbrak.

De toelichting op artikel 88 in onderdeel B luidde:

Dit artikel kan ook op roerende zaken van toepassing zijn, voor zover art. 86 dat niet is. Nu het tweede lid van artikel 86a artikel 86 uitschakelt, kan derhalve artikel 88 van toepassing blijken te zijn. Met name voor beschermde voorwerpen kan dit

tot ongelukkige resultaten leiden, wanneer bij vervreemding niet aan de eisen van artikel 7 Wet tot behoud van cultuurbezit is voldaan. Men denke ook aan het geval van overdracht aan een verzekeraar door de eigenaar van het gestolen voorwerp om de verzekeraar tot revindicatie in staat te stellen. Voor dit soort gevallen wordt artikel 88 derhalve uitgeschakeld.